

# Sosyal Bilimler Öğretiminde Öğrencilerin Yeteneklerine Dayalı Konu Merkezli Öğretim (Dursun Dilek) Tekniği<sup>1</sup>

Dursun DİLEK\*

## ÖZET

Bu araştırma-inceleme amacı, sürekli gündemde tutulan öğrencinin aktif katılımına dayalı öğretim etkinliklerinin kalabalık sınıflarda konu merkezli bir öğretimle nasıl uygulanabileceği sorusuna cevap aramaktır. Bu araştırma, nitel araştırma tekniklerine dayalı olarak Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretmenliği öğrencileri (1999-2002), İstanbul Kartal Gürbüz Bora İlköğretim Okulu öğrencileri (1998-2002) ve öğretmen adaylarının "Öğretmenlik Uygulaması" dersi kapsamında gittikleri ilköğretim okullarında (2002) 1998-2002 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada farklı ilgi ve yeteneklere sahip öğrencilerin Sosyal Bilimler veya Tarih derslerinde bu ilgi ve yeteneklerini nasıl kullanabileceklerine yöneliktir. Aşağıdaki araştırma-inceleme yazısı, bu araştırmada kullanılan başlıca öğretim tekniği olan "Öğrencilerin Yeteneklerine Dayalı Konu Merkezli Öğretim (Dursun Dilek) Tekniği"nin tanıtımı, uygulaması ve avantajları hakkındadır.

**Anahtar Kelimeler:** konu merkezli öğretim (dursun dilek) tekniği, öğretim teknikleri, sosyal bilgiler, tarih, program, eğitim politikası.

## ABSTRACT

Purpose of this study, is to investigate how social studies teachers can apply the so-called pupil-centred activities into crowded classroom settings. This study, using qualitative research techniques, was undertaken in Marmara University Atatürk Faculty of Education Social Studies and History Education Teacher Training Programs (1999-2002), İstanbul Kartal Gürbüz Bora Elementary School (1998-2002) and the schools in which prospective teachers who were from the same programs, practised their teaching skills through "Teaching Practice Course". The main research is based on how students can use their interests and abilities in learning social studies and history. This study is about thematic teaching technique based on students' abilities (Dursun Dilek's technique), its practice and its advantages.

**Keywords:** thematic teaching (Dursun Dilek's) technique, teaching techniques, Social Studies, History, curriculum, education policy.

<sup>1</sup> Bu çalışma, TC Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından "Tarih Öğretimi ve Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu (10-12 Ekim 2002)"nda bildirisi olarak sunulmuştur.

\* Dursun Dilek, Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümü Tarih Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi. İstanbul. [dursundilek@marmara.edu.tr](mailto:dursundilek@marmara.edu.tr)

## 1. GİRİŞ

Son zamanlarda öğrencilerin etkinliğine dayanan öğretim yöntem ve tekniklerine göre, bir takım teorilerin geliştirilmesi ya da çoklu zekâ gibi daha önceden ifade edilmiş fikirlerin sanki yeni teoriler gibi gündeme getirilmesi ve bunların eğitimciler tarafından itibar görmesi, öğretim uygulamasında öğretmenlerin bu teorileri nasıl pratiğe yansıtacakları sorunu da gündeme getirmektedir.

Kubaşık öğrenme tekniği ve öğretim programının, dersler/öğretim programları arası (*cross curricular*) etkinlikler sonucu esnek bir şekilde öğrencinin bireysel tercihinin göre planlanmasından hareketle, sosyal bilgiler öğretiminde aynı konunun farklı ilgi ve yeteneklere sahip öğrencilerle nasıl işlenebileceği sorusu akla gelmektedir.

Sarmal Programa dayalı bir yapılanmada, konu merkezli ya da tematik öğretim yaklaşımı olarak ifade edebileceğimiz bu teknik, geleneksel olarak eğitim-öğretim programında ders programlarındaki ortak ya da benzer içeriğe sahip konuların tespit edilerek, bunların eş zamanlı olarak derslerde işlenmesine dairdir. (Proctor, Entwistle, Judge ve McKenzie-Murdoch, 1995: 61-69) ve ilköğretimin birinci kademesi ile sınırlı kalmaktadır. Aşağıda uygulama örnekleriyle verilecek yaklaşımda ise Sosyal Bilgiler ya da Tarih dersleri, diğer derslerin içeriğine bağlı kalmaksızın kendi içinde her konuya uygulanabilecek konu, yetenek ve ilgi merkezli işbirlikçi öğrenmeye dayalı bir teknik olarak sunulmaktadır. Burada öğretmenin öğretim uygulaması, diğer branş öğretmenleriyle işbirliği yapmaksızın (ki Türkiye koşullarında zümreler arası öğretmen işbirliği resmi doküman ve kitaplarda kalmaktadır) öğrencilerin ilgi ve yetenek alanlarını tespit ederek sosyal bilgiler ya da tarih konularını en az "uygulama" düzeyinde işlenmesine dayanmaktadır. Böylece öğretmen, bakanlığın önerdiği derslere dayalı program anlayışı içinde kalırken, bütün öğrencilerin etkin katılımı ile, onların farklı derslerde geliştirdikleri yetenekleri işe koşarak sarmal program anlayışını da öğretim pratiğine yansıtılmaktadır.

Tarafımızdan Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı'na devam eden öğretmen adaylarıyla "Özel Öğretim Yöntemleri" dersinde bu sorunun cevabı olarak bir takım uygulamalar gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Tarih, coğrafya ve vatandaşlık konuları kapsamında, öğretmen

adayları farklı yetenek gruplarına ayrılmış ve onlardan ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin rollerini benimsemeleri istenmiştir. İkinci aşamada, öğretmen adayları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gruplara ayrılmış, gruplar resim, müzik, metin-araştırma, drama, maket-materyal, şiir vb. adlarla çalışmalarına başlamışlardır.

Buradaki amaç, her grubun ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kendi gruplarında aynı konu çerçevesinde ürünler geliştirmeleridir. Bu ürünler geliştirilirken ilköğretim öğrencisi rolünü benimseyen öğretmen adaylarının ilköğretim programında yer alan diğer derslerde öğrendikleri varsayılan bilgileri küme ya da grup çalışmalarına yansıtılmaları gerekmektedir. Dolayısıyla, Sosyal Bilgiler dersinin çatısı altında programdaki diğer dersler birleştirilmiş olmaktadır.

Tarafımızdan geliştirilen bu tekniğin, hem öğretmen adaylarının "Öğretmenlik Uygulaması" kapsamında hem de bir sosyal bilgiler öğretmeni tarafından bir ilköğretim okulunun "Sosyal Bilgiler" ve "Vatandaşlık Bilgisi" derslerinde uygulaması yapılmış, ilk etapta gerek ilköğretim öğrencilerinden gerekse öğretmenlerden olumlu geri bildirimler elde edilmiştir.

Bu teknik sayesinde, öğrencilerin devinişsel (drama, maket-materyal ve müzik grupları), duyuşsal (şiir, yaratıcı yazı grupları vb.) ve bilişsel (metin-araştırma, senaryo grupları gibi) becerilerini geliştirebilecekleri düşünülmektedir. Aynı zamanda her öğrenciden bu alanlara yönelik becerilerin tamamına sahip olması beklenemeyeceğinden sosyal bilgiler öğretiminde kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir öğretim yaklaşımının benimsenmesi de geliştirilen tekniğin ilkelerinden biridir.

H. Gardner (1999) "çoklu zeka teorisini" gündeme taşırken J. Dewey, J. J. Rousseau, J. H. Pestalozzi vb. eğitimi derinden etkileyen kişilerin ideal ve fikirlerini organize bir şekilde sunmanın ve nörolojik bulguların ışığı altında sağ ve sol beynin düşünmeyle ilgili özelliklerini adapte etmek dışında çok da fazla yenilik getirmemekteydi. Fakat çoklu zekanın öğretim uygulamasına nasıl yansıtılacağına dair sorunlar eğitim gündeminin temel sorunu olarak hala karşımıza çıkmaktadır. Burada çoklu zeka teorisinin ne olduğuna dair ayrıntılı bilgi verme yoluna gidilmeyecektir. Çünkü, eğitim araştırmacıları tarafından fazlasıyla tüketilme yoluna gidilmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerimize ve araştırmacılara sunulan tekniği, ilk bakışta çoklu zekânın pratiğe dönüşmüş hâli

gibi gözüксе de -çünkü Gardner'ın zekâ türleri olarak kabul ettiği farklı yeteneklerin işe koşulması söz konusudur- bu satırların yazarı çoklu zeka yerine her bireyde var olan yeteneklerin öğretmen tarafından keşfedilerek konu merkezli öğretimde uygulanması şeklinde kabul etmektedir. Bireylerdeki farklı yetenekler, yüzyıllardır bilinmektedir ve alınan eğitimin bu yetenekleri geliştirmeye yönelik olması eğitimciler tarafından zaten dile getirilmektedir. Kırk ya da elli kişilik bir sınıfta farklı ilgi ve yeteneklere sahip öğrencilerin derse nasıl motive edileceği konusu önerilen bu teknik sayesinde açıklığa kavuşabilir. Sınıfta en başarısız olarak nitelenen öğrenciler bile kendi ilgi ve yetenekleri konusunda her hangi bir gruba dahil olabilir ve böylece etkin bir şekilde derse katılım sağlanabilir.

Bu tekniğin uygulanabilirliğiyle ilgili fikirler, tarafımızdan meslektaşlarımıza da aktarılmış; uygulamada elde ettiğimiz olumlu tepkiler Yanpar-Şahin (2001) tarafından yapılan bir araştırmanın konuyla ilgili kısmında da sonuç olarak elde edilmiştir. Bu teknik sayesinde Vygotsky'nin (1962) belirttiği üzere farklı ilgi ve yeteneklerdeki öğrencilerin birbirlerine çok şey verebileceği, birbirlerine öğretirken "tam öğrenme"yi gerçekleştirebilecekleri düşüncesi de dile getirilebilir. Böylece öğrencileri başarılı, başarısız şeklinde farklı şubelerde toplamak yerine, onların yeteneklerinden yola çıkarak ve bu yetenek zenginliğinin sınıfa yansıtılarak sınıfın genel başarısının artırılması hedeflenebilmektedir. Bloom'a (1998:5) göre herhangi bir konuda "...öğretimin çeşidi, niteliği ve öğrenme için verilen zaman her öğrencinin ihtiyacına göre yani ona uyumlu olursa... öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu konuda tam öğrenme düzeyine erişecektir".

## 2. TEKNİĞİN UYGULANMASI/ ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM

Bu teknik birçok öğretmen adayı tarafından hem ilköğretim okullarında hem de Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ilgili öğretmenlik programlarının "Özel Öğretim Yöntemleri" derslerinde Sosyal Bilgiler ve Vatandaşlık Bilgisini kapsayan birçok konuda uygulanmıştır. Bu derslerin çoğu tarafımızdan VCD teknolojisine aktarılarak arşiv haline getirilmiştir. Aynı zamanda, 1998-2002 yılları arasında bir ilköğretim okulunun ikinci kademesindeki değişik sınıflarda aksiyon

araştırma konusu olarak uygulanmıştır.<sup>2</sup> Bilindiği gibi aksiyon, araştırmalar, öğretmenlerin öğretim uygulamalarında kendilerini geliştirmelerine olanak sağlarken; eğitim araştırması yapan kişilerin anket, test vb. istatistiğe dayalı bir takım araştırma araçlarına bağlı kalmaksızın sınıf içinde öğrenme adına neler yaşandığını birinci elden tespit etmesini sağlar (bkz. Cohen, L. and Manion, 1994). Sayısal verilere uygulanan istatistik işlemlerin amaç hâline dönüştürülerek, araştırmanın gerçek amacından uzaklaşmasını önlemede ve yorumlar yoluyla öğretim uygulamasının yansıtılmasında düşünsel zenginliğin araştırmalara katılması da avantajları arasında sayılabilir. Aşağıda verilen örnek, araştırmanın uzun soluklu olarak uygulandığı ilköğretim okulunda "İstanbul'un Fethi" konusunun yedinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde tarafımızdan geliştirilen konu merkezli öğretim (Dursun Dilek) tekniğine göre işlenmesiyle ilgilidir:

İlk aşamada gruplar ilgi, yetenek ve öğrencilerin isteklerine göre öğretmen tarafından seçilmiş ve tahtaya bu grupların isimleri yazılmıştır. Gruplar şu şekilde oluşturulmuştur:

- Drama
- Maket-materyal
- Müzik
- Senaryo
- Metin-araştırma
- Şiir
- Resim
- Bulmaca
- Fıkra-mizah, karikatür
- Zamanda Yolculuk Yapan Haberci vb. (Tarih Kanalı)

Yukarıda ifade edilen gruplar oluşturulduktan sonra, her grup İstanbul'un fethini kendi gruplarının özelliklerine uygun olarak nasıl çalışabileceklerini beş dakika boyunca tartışmışlar, aynı zamanda grupların arasında dolaşan öğretmenlerinden yardım almışlardır. Her grup daha sonra kendileriyle hangi grup ya da grupların koordineli bir şekilde çalışabileceğine karar vererek bu grup ya da gruplara işbirliğine dayalı bir şekilde çalışmalarını gerektirdiği teklifini götürmüşlerdir. Yapılan gözlemlerde drama, senaryo ve zamanda yolculuk yapan haberci gruplarının koordineli bir şekilde çalışmaya karar verdikleri, metin ve araştırma

<sup>2</sup> İstanbul Kartal Gürbüz Bora İlköğretim Okulu'nda Sosyal Bilgiler Öğretmeni Asuman Dilek tarafından uygulanmıştır.

grubunun bulmaca ve resim grubunu fikirleriyle desteklediği ortaya çıkmıştır.

Aşağıda grupların hazırlık aşamasında yaptıkları örnek diyaloglara yer verilmektedir:

Drama Grubu:

Selçuk :Ahmet! Sen İstanbul'un fethini oku ve orada geçen kişilerin isimlerini kâğıda yaz.

Kübra :Arkadaşlar! senaryo grubuyla yardımlaşmamız gerekiyo bence.

Ekrem :Tamam ama önce kimler dramada yer alacak seçim yapmalıyız.

Uğur : Ben yönetmen olayım.

Ekrem :Ben Fatih olmak istiyorum.

Şehri :Hadi ordan, herkes Fatih olmak ister. Bence sen Bizans İmparatoru ol [gülüşmeler]

Selçuk : Ahmet dramada oynayacağımız isimleri buldun mu?

Ahmet :Herkese rol bulmak zor. Öğretmene soralım. [Öğretmene sorar. Öğretmen: Ulubatlı Hasan olsun biriniz. Biriniz Fatih'in annesi olsun mesela Kübra. Sen Fatih'in babası olabilirsin Selçuk. Mustafa sen Akşemseddin olabilirsin tabi...eğer jöleli saçlarını tebeşirle boyayabilirsen. Gülüşmeler.]

Kübra :Ben sunucu olmak istiyorum öğretmenim.

Öğretmen:Merve sen Fatih'in annesi olur musun?

Şehri : Öğretmenim bize rol vermediniz.

Öğretmen:Siz yardım istediğiniz için söyledim Şehri. Hadi bakalım kendi aranızda rolleri paylaşın. Ha bu arada senaryo grubuyla da ortak hareket edin. Çünkü onların yazdığını oynayacaksınız.

Drama grubu senaryo grubuyla birlikte hareket etmeye karar verir. Oynayacakları kişilikleri tespit ettiklerini buna göre bir senaryo oluşturulması gerektiğini söylerler. Senaryo grubunun yazarlarıyla dramada yönetmenlik yapacak öğrenci bir arada çalışırken, drama grubunda yer alan öğrenciler sınıftan kostüm yapmak için malzemeler toplamaya başlarlar. Bunlar arasında boyun atkısı (sarık olarak kullanılmak üzere), deri kemer, boya kalemleri,

karton, uzun palto ve mantolar toplanır. Sıraların gemi, at, vb. için kullanılacağına karar verilir.

Müzik grubu şarkıcı Tarkan'ın bir şarkısını İstanbul'un fethine uyarlama çalışması yaparken, diğer gruplar da amaç ve işlevlerine yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Çalışmalar tamamlandıktan sonra her grup kendi çalışmasını sunmak üzere sınıfın önünde oluşturulan sahnede sırasıyla yer almıştır.

Bütün bu etkinliklerin gerçekleştirilmesinde öğrenciler tarihsel empati yaparak düş güclerini (imgelemlerini) ve yaratıcı ve eleştirel düşüncelerini harekete geçirmişler (tarihsel empati için bkz. Dilek, 2001). Hem görsel hem de işitsel etkinliklere yer vermişlerdir. Her grup etkinliğini sunduktan sonra, öğretmen ve sınıfın kalanı tarafından değerlendirilmiş, etkinliklerin tarihsel yapı ve dokuyu ne ölçüde yansıttığına dair tartışmalar yapılmış, böylece öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri devreye sokulmuştur (eleştirel düşünme becerileri ile ilgili olarak bkz. Akınoğlu, 2002). Aşağıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere öğrenciler okul dışında öğrenmelerini yeni öğrenmelerinde kullanarak bunları anlamlı hale getirme yoluna gitmişlerdir. Böylece öğretmen öğrencilerin okul dışı bilgi ve birikimlerini tarihsel konuların öğretilmesinde değerlendirme yoluna gitmiştir.

Dramadan örnek diyaloglar:

Metin- Araştırma Grubu:

Bu çalışmada, metin- araştırma grubu bir belgesel hazırlamıştır. Bu belgeselin metni sunucu rolünü benimseyen bir öğrenci tarafından okunmuştur:

....II. Murat yaşlı ve yorgun olduğunu ileri sürerek oğlu II. Mehmet'in tahta geçmesini ister. Ancak bu kısa sürer. Varna savaşının başlamasıyla babasını tekrar tahta çağırır ve şu mektubu yazar. [Gruptan bir öğrenci bu mektubu seslendirir]:

"Eğer padişah iseniz memleketin kötü bir zamanında başta bulunmamanız, vazifelerinize aykırı bir harekettir. Eğer padişah ben isem, işte size emrediyorum. Ordunun başına geçiniz. Size itaat etmenizi hatırlatıyorum"....

Şiir grubu, Orhan Veli'nin İstanbul'u Dinliyorum" adlı şiirini İstanbul'un fethine uyarlamıştır.

İstanbul'u dinliyorum çağlar öncesinden  
gözlerim kapalı;

Önce hafiften bir rüzgar esiyor;

Surları dövüyor top sesleri

Askerlerin hiç durmayan kılıç şakırtıları;

İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı;

Kalyonlar çekiliyor derken

Yükseklerden, tepelerden Halice;

Bir geminin suya değişiyor burnu;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı ...

Fıkra-mizah, karikatür grubunda TV reklâmlarından bir tanesi "İstanbul'un Fethi"ne uyarlanır. Bir cep telefon hizmetleri şirketinin reklamında Cem Yılmaz ve Ajda Pekkan'ın yerini Fatih Sultan Mehmet ve Bizans İmparatoru Konstantin alır ve diyaloglar İstanbul'un fethedilmesine yönelik yeniden uyarlanır.

Nurdan :Tarih Kanalının Reklam kuşağına hoş geldiniz Önce TürkFatihCell kapsama alanını genişletiyor reklamı.

[Fatih Sultan Mehmet ve Bizans İmparatoru Konstantin bir parkta karşılaşır]

Mustafa :Ooooo Konstantinciğim merhaba merhaba! [Konstantin sessiz kalır, mimikleriyle konuşmak istemediğini belirtir ve koşar gibi yapmaya devam eder]

Mustafa : Ne o gerginiz galiba bugün?

Mustafa :Kapsama alanımı İstanbul'a doğru genişletmeyi düşünüyorum ne dersin? [Konstantin kızgın bir ifadeyle Fatih Sultan Mehmet'e bakar].

Maket-materyal grubu, İstanbul'un surlarını ve fethite kullanılan gemilerin maketlerini üretir. Resim grubu Ulubatlı Hasan'ın Türk bayrağını surlara dikişini ve Fatih Sultan Mehmet'in şehri teslim alışı resmeder. Zamanda yolculuk yapan haberci (kendisini "Ali Kırca" olarak tanıtmaktadır) ve "Tarih Kanalı" için "Tarih Meydanı" programına Fatih Sultan Mehmet ve Konstantin başta olmak üzere birçok tarihsel kişiliği çıkarır.

Bulmaca grubu tahtanın bir tarafına çengel bir tarafına kare bulmacalar hazırlar. Değerlendirme olarak kabul edilebilecek bu etkinlikle, ikinci ders saatinin sonunda bulmacalar sınıf tarafından cevaplanır.

### 3. TEKNİĞİN UYGULANMASINDA ÖĞRETMENİN ROLÜ:

Öğretmen, öğretim uygulanmasında dört farklı rolü benimser. Bunlar; (1) bilgiyi dağıtan kişi olarak öğretmen, (2) gösteren kişi olarak öğretmen (3) rehber kişi olarak öğretmen ve (4) yorumlayan kişi olarak öğretmendir (Hayes, 1996:88).

Anlaşılabacağı üzere, öğretmen tekniğinin hazırlıktan uygulanma ve değerlendirme aşamalarına kadar zaman zaman rehber, zaman zaman da yorumcu öğretmen rollerini benimsemiştir. Rehber öğretmen rolünün benimsendiği durumlarda, öğretmen öğrenmenin yapılandırılmasında Vygotsky'nin pedagojik anlayışa uygun olarak "öğrenmenin mimarı" olmuş, yorumcu rolünü benimsediği durumlarda ise grup çalışmalarında öğrencilerin ürünlerini ve süreç içerisindeki çalışmalarını yorumlayarak onların eleştirel ve yaratıcı düşüncelerine açılımlar getirmeyi amaçlamıştır. Öğretmen, grup çalışmalarının sonunda kendisine yüklediği rolü tüm sınıfa dağıtmış ve tüm sınıfa grup çalışmalarını yorumlama ve değerlendirme imkanı sağlamıştır. Görüldüğü üzere, bu teknikte öğrenme-öğretme etkinliğinin doğasına uygun olarak hem öğretmen hem de öğrenci öğrenme etkinliğinin merkezindedir.

Oldukça yanlış kullanıldığını düşündüğümüz "aktif" ve "pasif" öğrenmeler burada söz konusu değildir. Eğer öğrenme gerçekleşiyorsa zaten aktiftir. Pasif öğrenme de tıpkı "aktif metot", "düz anlatım" vb. öğretim teknik ve öğrenme etkinliklerini ifade etmede yanlış olarak türetilmiş ya da İngilizce'den bozuk olarak çevrilmiş ifadelerdir. İngilizce'de kullanılan *direct teaching* ifadesinin "düz anlatım" yerine "doğrudan öğretim/aktarım" olarak çevrilmesi daha uygundur. Aktiflik ya da pasiflik ancak öğrenme-öğretme etkinliğinde

benimsenen roller söz konusu olduğunda geçerli olabilir. Burada bile eğer öğrenci sessiz bir şekilde düşünme etkinliği yapıyorsa (ki bizim bunu gözlemleyerek tespit etmemiz olası değildir) benimsediği rolün "pasif" olduğu iddia edilemez. Dolayısıyla, "öğrenme"yi ifade ederken "aktif" veya "pasif" şekilde nitelemekten ya da "aktiflik"i "pasifliği"ni karşıtıymış gibi göstermekten kaçınmak gerekir. Yani öğrenme ve öğretme süreci hem öğretmeni hem de öğrenciyi aktif olarak etkinliğin içine katar. Öğrenci ilgi ve yeteneklerine dayalı konu merkezli öğretim tekniğinde etkinliğe katılımdaki aktiflik hem öğretmen hem de öğrenci açısından söz konusudur ve öğretmen süreç içerisinde rehberlikten yorumculuğa kayan bir rol benimsemektedir.

#### 4. BULGULAR, TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER:

Bu tekniğin uygulanmasındaki en önemli avantajlardan biri, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre çalışma yapılırken hem öğretim programının içeriğinin yansıtılması hem de Sosyal Bilgiler dersinin mihver ders olma özelliğinden faydalanılması yoluna gidilmesidir. Bu teknik sayesinde öğrencilerin diğer derslerde geliştirdikleri bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yeteneklerin ve okul dışı öğrenmelerinin işe koşulması, tüm sınıfın çalışması "tam öğrenme"nin gerçekleştirilmesi açısından önemli öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilindiği gibi Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı, genelde bilgi ve kavrama düzeyinde hedef davranışları içermektedir. Bu teknik sayesinde öğrenciler, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yeteneklerinin farkında olarak bilgi ve kavrama düzeylerinin çok üstünde öğrenmeler gerçekleştirebilirler. Aksiyon araştırma yapılan okul özelinde düşünüldüğünde, konu merkezli öğretim tekniğinin uygulandığı sınıflarda akademik başarı oranı, bu tekniğin uygulanmadığı sınıflara nazaran daha yüksektir. Aynı zamanda, 2001-2002 Eğitim-Öğretim Yılı İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü Başarı Değerlendirme Sınavı'ndaki bilgi ve yorumlama düzeyindeki sorulara bu sınıflardaki öğrencilerin "doğru" yanıt verme oranı, diğer sınıflardaki öğrencilere nazaran daha yüksek çıkmıştır. Sınavda öğrenciler Sosyal Bilgiler dersine ayrılan 20 sorudan en az 10 tanesini yaptıkları takdirde başarılı sayılmışlardır. Aşağıdaki tablo işbirliğine dayalı konu merkezli yaklaşımın uygulandığı sınıflarla aktarım yönteminin uygulandığı sınıfların başarı yüzdelerini göstermektedir.

**Tablo 1: Öğrencilerin Başarı Değerlendirme Sınavındaki Başarılarının Yüzdeleri**

SINIFLAR	6. Sınıflar		7. Sınıflar		8. Sınıflar		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	83	51.8	94	51.0	82	57.3	259	53.4
Konu merkezli yaklaşım uygulanan sınıflar	81	41.9	85	45.8	93	44.0	259	43.9
Aktarım Yöntemi Uygulanan sınıflar								

Aktarım yöntemine göre ders işleyen öğretmen, Anadolu ve meslek liselerine hazırlığa önem vermekte ve hazırlık testlerini kullanarak öğrencileriyle soru çözme etkinlikleri yapmaktaydı. Oysa işbirliğine dayalı konu merkezli öğretim yaklaşımını benimseyen öğretmen bu türden bir hazırlığa girişmemiştir. Öğrencilerin bireysel başarıları incelendiğinde, tekniğin uygulandığı 6. sınıflarda sınavda 14 ve daha fazla soruya doğru yanıt verenlerin sayısı 12 (%14.5) iken aktarım yönteminin uygulandığı sınıflarda bu sayı 5 (%6.2) tir. Tekniğin uygulandığı 7. sınıflarda 14 ve daha fazla soruya doğru yanıt verenlerin sayısı 13 (%13.8) iken diğer sınıflarda 9 (%10.6) dur. Yine tekniğin uygulandığı 8. sınıflarda 14 ve daha fazla soruya doğru yanıt verenlerin sayısı 16 (%19.5) iken bu sayı diğer sınıflarda 12 (%12.9) dir.

Bu sonuçlar, "uygulama" ve daha ileri düzeylere çıkan öğrencilerin bütün alanlara yönelik becerilerini kullanarak daha az düşünme yeteneği gerektiren düzeylere (bilgi, kavrama) yönelik soruları kolaylıkla cevaplayabileceğini göstermesi şeklinde yorumlanabilir. Aynı zamanda bu durum sürekli öğretim programının eleştirisini yapan eğitimcilerin, uygulamada neler yapılabilir? sorusuna eğilmeleri gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de, bir eğitim-öğretim geleneği söz konusudur ve bu gelenek hesaba katılmaksızın ithalci bir anlayışla yenilikmiş gibi sunulan bir takım teorilerle programın amaçlarını gerçekleştirmek zor görünmektedir. Bu tekniğin uygulanması, Bakanlık merkezli bir programda dahi

